

Epidemiologisch surveillance van malaria

Plasmodium spp. - 2023

Auteurs: J. Rebolledo, W. Dhaeze, A. Pellegrino, M. Van Esbroeck

1 Sciensano

2 Departement zorg

3 AViQ

4 Referentielaboratorium, Instituut voor Tropische Geneeskunde

Hoofdpunten

- In 2023 werden 508 infecties met *Plasmodium* gerapporteerd door het referentielaboratorium.
- *P. falciparum* is het meest gediagnosticeerde species.
- Op één geval na betrof het importinfecties, meestal uit Afrika.
- Er werd ook één autochtoon geval van malaria gediagnosticeerd. Het ging hierbij waarschijnlijk om een geval van luchthavenmalaria.

Informatiebronnen

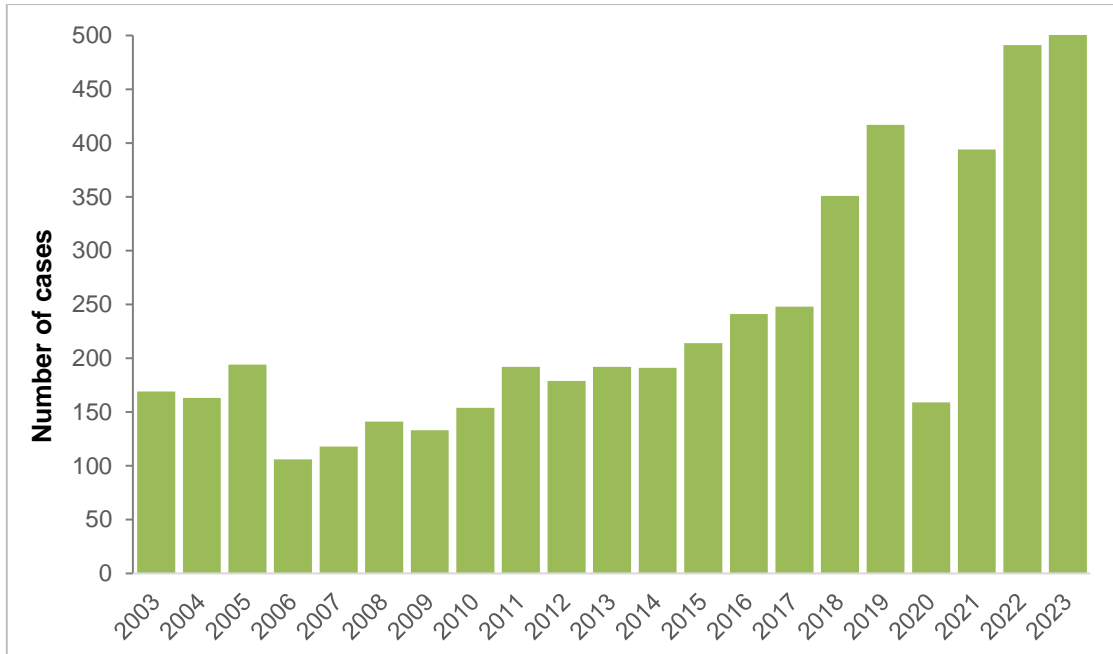
- Kennisgeving van gevallen door het [referentielaboratorium](#) van het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) van Antwerpen.
- Gegevens van de meldingsplicht. In de drie Belgische gewesten zijn enkel autochtone gevallen aangifteplichtig.

Epidemiologie

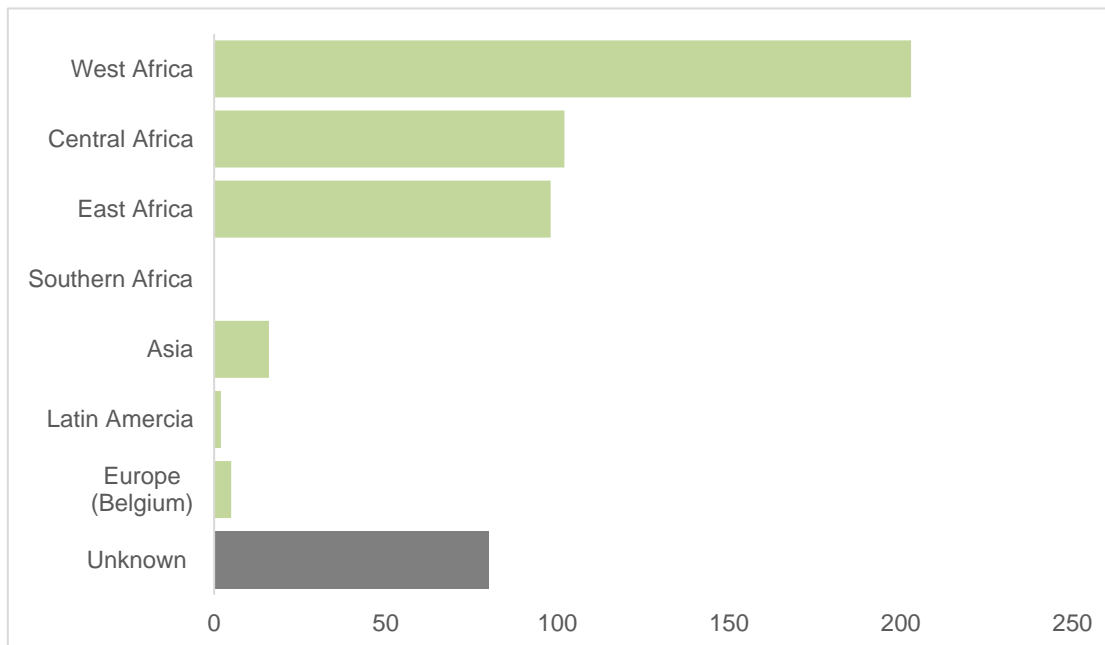
- Aantal gevallen: er werden in 2023 508 malariagevallen gediagnosticeerd door het referentielaboratorium (Figuur 1). Dit is het hoogste aantal gemelde gevallen sinds het begin van de surveillance.
- Geslacht: de meerderheid van de gevallen waren mannen (64,2%).
- Leeftijd: tussen 7 maanden en 78 jaar, met een mediaan van 41 jaar. Dit is vergelijkbaar met de andere jaren.
- Herkomst van de infectie: net als in andere jaren gaat het bij de overgrote meerderheid (99,8%) van de gevallen om importinfecties. De meeste van deze infecties (waarvoor informatie over het vermoedelijke land van besmetting beschikbaar is) werden opgelopen in Afrika (94%), voornamelijk in de Democratische Republiek Congo (20%), Kameroen (7%) en Guinea (12%) (Figuur 2).
- In 2023 werd één autochtoon geval van malaria vastgesteld in september bij een man die niet gereisd had. Hij was werkzaam op de luchthaven van Luik, voor het uitladen van goederen uit verschillende Afrikaanse landen. Op basis van deze informatie werd een reisgerelateerde malaria uitgesloten en werd de hypothese van “luchthavenmalaria” weerhouden als waarschijnlijke infectiebron voor deze persoon.

- Betrokken species: zoals steeds werd de meerderheid van de infecties (83,5%) in 2023 veroorzaakt door *P. falciparum*. Ook het aandeel van andere *Plasmodium*-species blijft over het algemeen stabiel (Figuur 3).

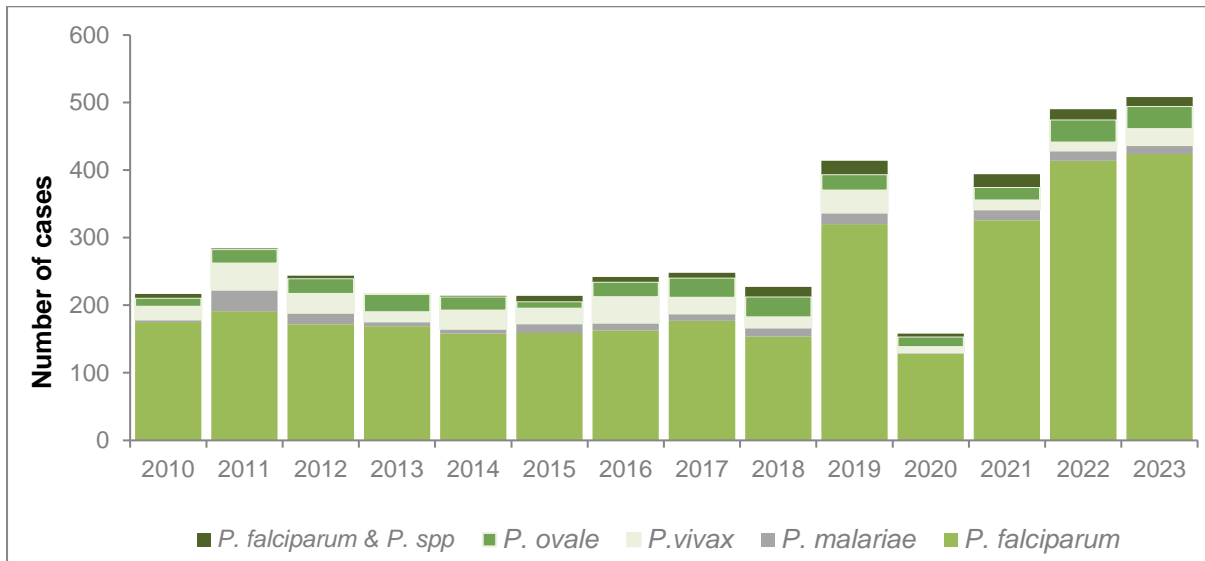
Figuur 1: Aantal gemelde malariagevallen per jaar, België, 2003-2023
(Bron: Referentielaboratorium voor *Plasmodium* spp.)

Figuur 2: Aantal gemelde malariagevallen per regio van blootstelling, België, 2023
(Bron: Referentielaboratorium voor *Plasmodium* spp.)

Figuur 3: Aantal malariagevallen per *Plasmodium* species, België, 2008-2023
(Bron: Referentielaboratorium voor *Plasmodium* spp.)

Belang voor de volksgezondheid

Met uitzondering van 2020, toen reizen beperkt was vanwege de COVID-19 pandemie, stijgt het jaarlijkse aantal malariagevallen dat in België wordt vastgesteld van jaar tot jaar. In 2023 werd het hoogste aantal gevallen sinds het begin van de surveillance gemeld. Dit komt waarschijnlijk deels doordat mensen na de reisbeperkingen van 2020 en 2021 opnieuw reizen om familie in hun land van herkomst te bezoeken. De toename van het aantal malariagevallen is ook wereldwijd te zien. Volgens het laatste rapport van de Wereldgezondheidsorganisatie waren er in 2023 263 miljoen gevallen, vergeleken met 249 miljoen in 2022 en 244 miljoen in 2021 (WHO).

Net als in 2020, 2021 en 2022 werd in 2023 opnieuw een geval van autochtone malaria gemeld. Bij deze patiënt, zonder reisgeschiedenis, was de meest waarschijnlijke transmissieroute een *Anopheles*-mug geïmporteerd via een vlucht naar de luchthaven van Luik. Deze vorm van overdracht wordt luchthavenmalaria genoemd. Hoewel nog steeds zeldzaam, komen dergelijk gevallen sinds 2020 elk jaar voor. Gevallen van luchthavenmalaria nemen ook in andere Europese landen toe. Tussen 2010 en 2020 was het aantal gevallen in Europa 7,4 keer hoger dan in het decennium 2000-2009 (Alenou&Etang). Hoewel het aantal gevallen beperkt is, kan luchthavenmalaria belangrijke gevolgen hebben voor de patiënt. Omdat de patiënt niet gereisd heeft wordt de diagnose vaak laattijdig gesteld of gemist, wat kan leiden tot complicaties en soms zelfs de dood.

Malaria blijft een van de hoofdoorzaken van koorts na een verblijf in de tropen. In België wordt de meerderheid van de patiënten met malaria in Afrika besmet. Dit stemt overeen met de wereldwijde verspreiding van malaria, waarbij 94% in sub-Saharaans Afrika optreedt. Dit verklaart ook waarom *P. falciparum* het meest gediagnosticeerde species is.

Zowel in België als in Europa is het risico het grootst bij mensen met een migratieachtergrond die al enkele jaren in België wonen en die hun vrienden en familieleden in hun land van herkomst bezoeken. Omdat zij al enige tijd niet meer aan de parasiet zijn blootgesteld, is hun immuniteit afgenomen, iets waarvan patiënt en arts zich niet altijd bewust zijn. Daarom is het

ook voor deze groep mensen belangrijk is om zich vóór de reis bij een reiskliniek aan te bieden.

Naast de mogelijkheid op malaria bij reizigers, moeten medici zich ook bewust zijn van het risico op een autochtone infectie.

Meer informatie

- Alenou LD, Etang J. Airport malaria in non-endemic areas: new insights into mosquito vectors, case management and major challenges. *Microorganisms*. 2021;9(10):2160. <https://doi.org/10.3390/microorganisms9102160> PMID: 34683481
- Departement zorg. Malaria. Beschikbaar via: https://www.zorg-en-gezondheid.be/sites/default/files/2022-04/Richtlijn%20Malaria_2016.pdf
- Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC). Malaria. Beschikbaar via: <https://ecdc.europa.eu/en/malaria>
- Wanda.be reisadvies voor artsen. Beschikbaar via: <https://artsen.wanda.be/en/search/malaria/>
- Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Belangrijke feiten: Malaria. Beschikbaar via: <https://www.who.int/fr/news-room/fact-sheets/detail/malaria>
- Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). World malaria report 2024. Beschikbaar via: <https://www.who.int/teams/global-malaria-programme/reports/world-malaria-report-2024>